

»Les statues meurent aussi«. Når Marker i »År nul« har valgt at benytte stillbilleder, er det, fordi de bedre end noget andet formår at udtrykke menneskeåndens magtesløshed, når det gælder om at genoplive, henholdsvis genopleve, fortiden.

»År nul« er altså en film om tiden. Og desuden er det en film om videnskabens og fornuftens begrænsning. Orly, den 3. verdenskrig, radioaktiviteten og dr. Frankenstein og hans indsprøjtninger (som gør det muligt at gå på opdagelse både i fortiden og i fremtiden) danner alt sammen rammen om og er redskab for en udforskning af tiden. Naturligvis er det fiktive redskaber, eftersom filmen ikke har noget som helst videnskabeligt sigte. Marker indskrænker sig nemlig til at opstille følgende postulat: Det, menneskene i dag drømmer om, er at erobre rummet (filmen er optaget i 1962). Lad os give denne drøm et andet mål og i stedet erobre tiden. »År nul« er altså en pseudoscience fiction-film. Den er fiction, men ikke »science« – det stik modsatte af »Alphaville«. I »Alphaville« stiller Godard en række spørgsmål med hensyn til fremtidens civilisation, elektronikkens og datamaskinernes civilisation. Marker går i den modsatte retning og følger som Marcel Proust »sporet af den tid, der er tabt«. Godard afslører forstandens ødelæggende magt, når den overlades til sig selv. Marker skildrer mennesker, som ad fornuftens vej prøver på at nå det, der netop ikke kan nås med fornuften: livet, tiden, kærligheden.

Den »han«, filmen handler om, og som »våner op i en anden tid«, er nemlig ude af stand til på ny at møde den kvinde, som han før i tiden har set på tilskuerbalustraden i Orly. Han finder hende ganske vist igen, men han »møder« hende ikke. De er nemlig begge to »uden minder og uden planer ... Det eneste holdepunkt, de har, er duften af det nu, de lever i.« Han forsøger at give sin kærlighed en tidsdimension og at gøre den til noget andet og mere end en række flygtige møder. Et kort øjeblik får den unge piges ansigt liv på ny. Men et øjeblik efter ser vi de to elskende vandre rundt på et museum fuldt af udstoppede dyr. Også disse billeder er afslørende. At udstoppe dyr er nemlig noget lignende som at tage øjebliksbilleder eller at samle på gamle minder. Det er alt, hvad fornuften formår, når det gælder om at bemægtige sig og fastholde livet. Og i det har vi symbolet på den død, der skildres i slutscenen. Hukommelsen er ikke andet end et museum: alt, hvad der er i den, er dødt.

Den tragiske tone, der går igennem hele filmen, hænger altså sammen med det nederlag, mennesket oplever, når det prøver på at flygte for tiden, og samtidig er den et udtryk for forstandens magtesløshed, når det gælder om at løse kærlighedens gåde.

Førsteindtrykket af dette mystiske værk frister til at betragte det som en ganske vist fremragende, men dog udelukkende filmsproglig præstation. Men i virkeligheden går det langt dybere end som så. Det korte film-digt afslører sig som en dybtborende betragtning over livets og kærlighedens vilkår i en verden, der er underkastet tidens lov, og hvor enhver levende oplevelse et øjeblik efter nødvendigvis kun kan være et dødt minde.

En »filosofisk« film af en stor visionær digter.

Martin Drouzy

■ LA JETÉE (AR NUL) 1962 (NB: officiel premiere 15. april 1964). NATIONALITET: Frankrig. PRODUKTION: Argos Films. INSTRUKTION/MANUSKRIFT: Chris Marker. FOTO: Jean Chiabaud. KLIP: Jean Ravel. SÆRLIGE EFFEKTER: C. S. Olaf. TONE: Antoine Bonfanti. MUSIK: Trevor Duncan og »Liturgie Russe du Samedi Saint«. MEDVIRKENDE: Hélène Chatelain, Davos Hanich, Jacques Branchu, Philbert von Lifchitz, William Klein, Ligia Borowczyk, André Heinrich, Jacques Ledoux, Pierre Joffroy, Etienne Becker, Janine Klein, Germano Facetti. LÆNGDE: 29 min. DANSK UDLEJNING: Ove Brusendorff. DANSK PREMIERE: Fasan 9. 2. 1970.

LØMLERNE

Et stykke inde i François Truffauts anden film, »Les mistons«, optræder der pludselig lidt umotiveret en mand med en have-slange. Denne spøgefulde rekonstruktion af Lumières »L'arroseur arrosé« findes ifølge »L'Avant-Scene du Cinéma« nr. 4, 1961, ikke i Truffauts første og fem minutter længere version af filmen, og må således være indføjet ved den senere redaktion af filmen, som erstatning for nogle længere dialog-scener mellem de to elskende.

Denne udskiftning angiver, at Truffaut anskuer »Les Mistons« som lidt af en æstetisk programerklæring. Den er hans første offentligt distribuerede film (i 1954 lavede han 16-mm-filmen »Une visite«), og der ligger på én gang en koket selvfølelse og en klar tendens i associationen til Lumière. »Les mistons« lægger grunden til Truffauts senere værk, ligesom Lumière lægger grunden til selve filmkunsten. Og ved valget af Lumière-citater har Truffaut samtidig markeret sit standpunkt i grundkonflikten mellem Lumière-realismen og Méliès-fantasi.

I al sin uforpligtende lethed foregriber »Les Mistons« en række temaer og stil-træk i Truffauts senere produktion. Den fortæller ligesom de fleste senere Truffaut-film om en kærlighed, der udmunder i pludselig død, og den er i sin skildring af barnets fascination af det erotiske en klar forstudie til »Ung flugt«. De lyriske cykelture og anvendelsen af fortælleren som uddybende og distance-rende faktor videreføres i »Jules og Jim«.

I sig selv har »Les mistons« ikke megen vægt – ja, dens charme består netop i dens henkastede, luftige vægtløshed, den fjerlette leg med et tema, hvis smerte kun ligger som en næppe hørlig undertone bag de solbeskinnede billeder. Drengenes forelskelse i Bernadette modsvares af Truffauts forelskelse i det nye medium, han har fået mellem hænderne og som i en udsøgt rytmisk billedfølge lader ham følge pigens cykeltur gennem dekorative mønstre af sol og skygge.

Da Truffaut igen i »Stjålne kys« så tilbage på ungdommens »bonheurs fanés«, blandedes bitterheden og sødmen med større vægt på det bitre og med ulige større perspektiv, men »Les mistons« er en værdig og karakteristisk prolog til Truffauts senere værk.

Morten Pii

■ LES MISTONS (LØMLERNE) 1957. NATIONALITET: Frankrig. DISTRIBUTION: Les Films de la Pleiade. PRODUKTION: Les Films du Carrosse. PRODUCER: Robert Lachenay. INSTRUKTION/MANUSKRIFT: François Truffaut efter novelle af Maurice Pons. FOTO: Jean Malige/Ass.: Jean-Louis Malige. KLIP: Cecile Decugis/Ass.: Michele de Possel. MUSIK: Maurice Le Roux. INSTRUKTØRASSISTENTER: Claude De Givray og Alain Jeannel. SPEAKER: Michel François. MEDVIRKENDE: Bernadette Lafont (BERNADETTE), Gérard Blain (GERARD), Jean-Claude Brialy. LÆNGDE: 18 min., 493 m. ORIGINALLÆNGDE: 28 min., 763 m (NB: Filmen nedklippet af Truffaut til dens nuværende 18 min.). DANSK UDLEJNING: Warner & Constantin. DANSK PREMIERE: Fasan 9. 2. 1970 (sammen med Chris Markers »La jetée« og Godards »Anticipation«).